

ข้อควรทราบ...ก่อนเข้าไปลงทุนในอินโดนีเซีย

อินโดนีเซียเป็นหนึ่งในประเทศที่มีศักยภาพด้านการลงทุนสำหรับนักลงทุนไทย โดยเฉพาะการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก เนื่องจากอินโดนีเซียมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ทั้งด้านพลังงาน ประมง เหมืองแร่ และท่องเที่ยว ฯลฯ อีกทั้งตั้งอยู่ไม่ไกลจากไทยนัก นอกจากนี้ ยังมีค่าจ้างแรงงานค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกันอีกด้วย อย่างไรก็ตาม นักลงทุนไทยยังเข้าไปลงทุนในอินโดนีเซียไม่มากนัก (โดยในช่วงปี 2543-2549 ไทยได้เข้าไปลงทุนในอินโดนีเซียจำนวน 27 โครงการ รวมมูลค่าการลงทุนสะสม 263.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเป็นการลงทุนในธุรกิจประมง เพาะเลี้ยงกุ้งและไก่ ผลิตภัณฑ์สัตว์ ปิโตรเคมี และเหมืองแร่ ฯลฯ) ส่วนหนึ่งเป็นผลจากกฎหมายของอินโดนีเซียที่ไม่ชัดเจนและมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย อีกทั้งยังมีข้อจำกัดด้านข้อมูลด้วย ทั้งนี้ นักลงทุนไทยควรศึกษาข้อมูลทั้งด้านกฎระเบียบ และต้นทุนทางธุรกิจ ก่อนเข้าไปลงทุนในอินโดนีเซีย โดยข้อควรทราบเบื้องต้นที่น่าสนใจก่อนเข้าไปลงทุนในอินโดนีเซียมีดังนี้

กฎหมายการลงทุนฉบับใหม่

เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2550 รัฐสภาอินโดนีเซียได้ผ่านกฎหมายการลงทุนฉบับใหม่ (2007 Investment Law) เพื่อปรับปรุงบรรยากาศการลงทุนและเสริมสร้างความมั่นใจให้นักลงทุนต่างชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในอินโดนีเซียมากขึ้น ทั้งนี้ กฎหมายการลงทุนฉบับใหม่จะถูกนำมาใช้แทนกฎหมาย 2 ฉบับ คือ กฎหมายการลงทุนจากต่างประเทศปี 2510 และกฎหมายการลงทุนภายในประเทศปี 2511 โดยจะมีผลบังคับใช้ภายใน 30 วัน หลังจากที่ได้รับการลงนามโดยประธานาธิบดีของอินโดนีเซีย

สำหรับสาระสำคัญของการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายฉบับนี้ อาทิ

> **ลดขั้นตอนการอนุมัติการลงทุน** หน่วยงานที่ดูแลด้านการลงทุนของอินโดนีเซีย คือ **Investment Coordinating Board (Badan Koordinasi Penanaman Modal : BKPM)** จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2516 BKPM เป็นหน่วยงานอิสระซึ่งทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุนในอินโดนีเซีย คล้ายกับคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment : BOI) ของไทย รวมถึงอนุมัติโครงการลงทุนส่วนใหญ่ของนักลงทุนในประเทศและจากต่างประเทศ ปัจจุบัน BKPM ยังไม่มีระบบ One-Stop Service เนื่องจากการลงทุนในบางอุตสาหกรรม เช่น ธุรกิจธนาคารและประกัน น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ ยังต้องได้รับการอนุมัติจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การขอใบอนุญาตทำงาน (Work Permit) ต้องขออนุมัติจากกระทรวงแรงงาน (Ministry of Manpower) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ภายใต้กฎหมายการลงทุนฉบับใหม่ จะมีการเพิ่มบทบาทของ BKPM ให้เป็น One-Stop Service ซึ่งจะช่วยลดขั้นตอนและเวลาในการพิจารณาอนุมัติโครงการลงทุนลงจาก 90 วัน เหลือเพียง 30 วัน เท่านั้น

> **เพิ่มความเท่าเทียมกันระหว่างนักลงทุนต่างชาติและนักลงทุนภายในประเทศ** ในโครงการลงทุนบางประเภท หากนักลงทุนมีคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขที่ BKPM กำหนดไว้ เช่น โครงการลงทุนที่เน้นใช้แรงงานเป็นปัจจัยหลักในการผลิต โครงการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐาน โครงการลงทุนในพื้นที่ห่างไกล ฯลฯ

> **ปรับลดจำนวนกิจการที่ห้ามนักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุน** โดยขณะนี้ทางการอินโดนีเซียกำลังอยู่ระหว่างการทบทวนว่าจะตัดกิจการใดออกจากรายการที่เคยห้ามนักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนบ้าง

> **รับประกันว่าจะไม่ยึดกิจการของนักลงทุนต่างชาติ ยกเว้น** ในกรณีที่มีการก่ออาชญากรรมทางธุรกิจ (Corporate Crime) แต่จะอนุญาตให้บริษัทต่างชาติสามารถดำเนินการต่อสู้คดีภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศได้

> **ขยายเวลาการให้สิทธิการใช้ที่ดิน** สำหรับสิทธิการใช้ที่ดินที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน ดังนี้

- **สิทธิการใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก**
เดิม : นักลงทุนต่างชาติได้รับสิทธิในการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประมง หรือปศุสัตว์ เป็นเวลา 35 ปี และหากที่ดินถูกใช้และจัดการอย่างเหมาะสม จะสามารถต่ออายุการใช้สิทธิที่ดินเพื่อการเพาะปลูก ได้เพิ่มอีก 25 ปี

ใหม่ : ขยายเวลาการให้สิทธิการใช้ที่ดินสูงสุดเป็น 95 ปี

- **สิทธิการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้าง**
เดิม : นักลงทุนต่างชาติได้รับสิทธิในการก่อสร้างและครอบครองสิ่งปลูกสร้างบนที่ดิน เป็นเวลาสูงสุด 30 ปี และต่ออายุได้เพิ่มอีก 20 ปี หลังจากนั้น หากที่ดินยังคงถูกใช้เพื่อวัตถุประสงค์เดิม จะได้รับการต่ออายุสิทธินี้ โดยต้องมีการดำเนินการตามกฎหมาย

ใหม่ : ขยายเวลาการให้สิทธิการใช้ที่ดินสูงสุดเป็น 80 ปี

- **สิทธิการใช้ที่ดินเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ**
เดิม : โดยทั่วไปอินโดนีเซียจะให้สิทธิการใช้ที่ดินเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะแก่ตัวแทนของ รัฐบาลต่างชาติในการก่อสร้างสถานทูต และองค์กรเพื่อสังคม วัฒนธรรม และศาสนา มีกำหนดระยะเวลา 25 ปี และสามารถต่ออายุได้เพิ่มอีก 20 ปี

ใหม่ : ขยายเวลาการให้สิทธิการใช้ที่ดินสูงสุดเป็น 70 ปี

ทั้งนี้ แม้ว่ากฎหมายการลงทุนฉบับใหม่จะมีการปรับปรุงให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม กฎหมายบางข้อ ยังคงขาดความชัดเจน เช่น ไม่ได้ระบุให้สำนักงาน BKPM ประจําภูมิภาคส่งมอบหน้าที่และความรับผิดชอบ ให้แก่สำนักงาน BKPM ส่วนกลาง ซึ่งอาจทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่นักลงทุนต่างชาติยังคงเผชิญ ในการเข้าไปลงทุนในอินโดนีเซีย อาทิ การคอร์รัปชัน และการดำเนินการกระบวนการตามระบบราชการที่ ซับซ้อนและล่าช้า อีกทั้งการเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่นักลงทุนต่างชาติ ยังขึ้นอยู่กับความเข้มงวด ในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว นอกจากนี้ รัฐบาลอินโดนีเซียยังต้องเร่งปรับปรุงบรรยากาศการลงทุน ด้วยการปฏิรูปในด้านอื่นๆ เช่น การทบทวนกฎหมายแรงงาน ซึ่งยังมีความเข้มงวดและรักษาผลประโยชน์ ให้แก่ผู้ใช้แรงงานในระดับสูง เป็นต้น เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ อาทิ จีน อินเดีย และเวียดนามอีกด้วย

ต้นทุนทางธุรกิจ

> **ค่าเช่าสำนักงาน** ในแหล่งธุรกิจสำคัญแต่ละแห่งจะมีอัตราค่าเช่าสำนักงานที่แตกต่างกัน อาทิ ในเมือง Central Jakarta และ South Jakarta ซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของกรุงจาการ์ตา เมืองหลวง ของอินโดนีเซีย มีอัตราค่าเช่าโดยเฉลี่ย ดังนี้

ชื่อถนน/เมือง	ชื่ออาคาร	ค่าเช่า/เดือน (ดอลลาร์สหรัฐ/ตารางเมตร)
ถนน Sudirman เมือง Central Jakarta	Arthaloka	14.1
	Chase Plaza	13.0
	Graha Niaga	13.0
	Wisma Nugra Santana	12.4
ถนน M.H Thamrin เมือง Central Jakarta	Surya Building	10.8
	Plaza Permata	12.4
ถนน Kebon Sirih เมือง Central Jakarta	Arya Building	10.5
	Menara Kebon Sirih	10.8
ถนน Gatot Subroto เมือง South Jakarta	Kanindo Plaza	6.5
	Menara Jamsostek	10.8
ถนน Rasuna Said เมือง South Jakarta	Ariobimo Sentral	11.9
	Graha Aktiva	10.8
	Lina Building	9.2
ถนน M.T Haryono เมือง South Jakarta	Graha Pratama	9.3
ถนน T.B Simatupang เมือง South Jakarta	Elnusa Building	10.3
	Aneka Tambang	11.2

ที่มา : Investor Daily, February 2006.

> **ค่าเช่าในเขตนิคมอุตสาหกรรม** ณ เดือนเมษายน 2549 อินโดนีเซียมีเขตนิคมอุตสาหกรรมทั่วประเทศที่จดทะเบียนกับสมาคมนิคมอุตสาหกรรมของอินโดนีเซีย (Industrial Estate Association) รวม 83 แห่ง โดยอัตราค่าเช่าที่ดิน/อาคารจะแตกต่างกันในแต่ละเขตอุตสาหกรรม อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับ การเจรจาต่อรองด้วย อาทิ

- ค่าเช่าอาคารใน Batamindo Industrial Park ในจังหวัด Riau บนเกาะ Batam ซึ่งอยู่ห่างจาก สิงคโปร์ไปทางใต้เพียง 20 กิโลเมตร ซึ่งเป็นที่ตั้งของบริษัทจำนวน 81 แห่ง และมีการว่าจ้างแรงงานชาวอินโดนีเซีย ถึงกว่า 70,000 คน มีอัตราค่าเช่าตารางเมตรละ 10-16.5 ดอลลาร์สหรัฐ/เดือน

- ค่าเช่าอาคารใน East Jakarta Industrial Park ในจังหวัด West Java เป็นที่ตั้งของบริษัท จำนวน 82 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นบริษัทจากญี่ปุ่น ซึ่งผลิตสินค้าประเภทอุปกรณ์และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ชิ้นส่วนยานยนต์ ฯลฯ มีค่าเช่าอาคารอยู่ที่ตารางเมตรละ 8 ดอลลาร์สหรัฐ/เดือน

> **ค่าจ้างแรงงาน** อินโดนีเซียไม่ได้กำหนดอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำระดับประเทศ แต่จะกำหนด อัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำในแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะมีความแตกต่างกัน (อินโดนีเซียแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 30 จังหวัด 2 เขตพิเศษ และ 1 เขตนครหลวงพิเศษ คือ กรุงจาการ์ตา) โดยรัฐบาลอินโดนีเซียจะมีการปรับเพิ่มอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำอย่างต่อเนื่อง แต่ค่าจ้างแรงงานในอินโดนีเซียยังมีอัตราที่ค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน สำหรับอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำในบางพื้นที่ของอินโดนีเซีย ณ สิ้นปี 2549 มีดังนี้

จังหวัด/เขต	ดอลลาร์สหรัฐ/เดือน
North Sumatra	83.9
West Sumatra	79.9
South Sulawesi	74.2
Bali	68.6
Yogyakarta Special Region	55.1

> **ค่าไฟฟ้า** ณ เดือนมกราคม 2549 อัตราค่าไฟฟ้าเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมของอินโดนีเซียอยู่ที่ 0.06-0.07 ดอลลาร์สหรัฐ/กิโลวัตต์-ชั่วโมง (kWh) ซึ่งใกล้เคียงกับอัตราค่าไฟฟ้าของไทยที่ 0.063 ดอลลาร์สหรัฐ/กิโลวัตต์-ชั่วโมง

> **ค่าน้ำประปา** องค์กร PT.PAM ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจของอินโดนีเซีย ทำหน้าที่ให้บริการน้ำประปาในประเทศ ได้กำหนดอัตราค่าน้ำประปาของอินโดนีเซียแตกต่างกันตามประเภทผู้ใช้และขึ้นกับปริมาณการใช้ ซึ่งส่วนใหญ่จะกำหนดเป็นอัตราก้าวหน้า (ข้อมูล ณ เดือนมกราคม 2548) ดังนี้

ผู้ใช้	ปริมาณการใช้น้ำประปา/ราคา (ดอลลาร์สหรัฐ/ลูกบาศก์เมตร)		
	0-10 ลูกบาศก์เมตร	11-20 ลูกบาศก์เมตร	มากกว่า 20 ลูกบาศก์เมตร
ศาสนสถาน	0.05	0.05	0.05
รัฐบาล/โรงพยาบาล	0.05	0.05	0.10
ที่พักอาศัย	0.24	0.33	0.38
อุตสาหกรรมขนาดเล็ก	0.35	0.44	0.54
สถานทูต	0.52	0.63	0.73
โรงแรม	0.99	0.99	0.99

ที่มา : Decree of Governor of DKI Jakarta.

> **ค่าขนส่งสินค้า** แบ่งเป็น 2 ทาง ได้แก่

1. **ทางเรือ** ค่าขนส่งสินค้าจากท่าเรือหลักในอินโดนีเซีย อาทิ ท่าเรือในกรุง Jakarta และเมืองท่าสำคัญ เช่น Semarang, Surabaya, Panjang Palembang และ Belawan มายังท่าเรือในไทยอยู่ที่ 300 ดอลลาร์สหรัฐ/คอนเทนเนอร์ สำหรับตู้คอนเทนเนอร์ขนาด 20 ฟุต และ 450 ดอลลาร์สหรัฐ/คอนเทนเนอร์ สำหรับตู้คอนเทนเนอร์ขนาด 40 ฟุต

2. **ทางอากาศ** การขนส่งสินค้าจากกรุงจาการ์ต้ามายังกรุงเทพฯ มีอัตราขั้นต่ำอยู่ที่ 29 ดอลลาร์สหรัฐ/Shipment สำหรับสินค้าน้ำหนักไม่เกิน 5 กิโลกรัม แต่ในกรณีที่ Shipment นั้น มีน้ำหนักเกิน 5 กิโลกรัม จะคิดค่าขนส่งที่อัตรา 5.26 ดอลลาร์สหรัฐ/กิโลกรัม และสินค้าที่มีน้ำหนักเกิน 45 กิโลกรัม จะมีอัตราค่าขนส่งดังนี้

น้ำหนัก (กิโลกรัม)	อัตราค่าขนส่ง (ดอลลาร์สหรัฐ/กิโลกรัม)
มากกว่า 45-100	3.70
มากกว่า 100-300	3.50
มากกว่า 300-500	3.00
มากกว่า 500	2.50

ที่มา : Garuda Indonesia, June 1, 2006.

ข้อตกลงด้านการลงทุนที่สำคัญ

ปัจจุบันอินโดนีเซียและไทยมีข้อตกลงด้านการลงทุนที่สำคัญระหว่างกันในหลายความตกลง ซึ่งจะช่วยให้นักลงทุนไทยเกิดความมั่นใจในการเข้าไปลงทุนในอินโดนีเซียมากขึ้น อาทิ

> ความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (Agreement for the Promotion and Protection of Investments) ซึ่งอินโดนีเซียมีความตกลงกับ 57 ประเทศ ทั่วโลก รวมทั้งไทย โดยได้ลงนามในความตกลงดังกล่าวกับไทยเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2541 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2541

> ความตกลงเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อน (Agreement for the Avoidance of Double Taxation) ไทย-อินโดนีเซียลงนามในความตกลงเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อนระหว่างกันเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2544 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 ตุลาคม 2546

> การจัดตั้งสภาธุรกิจไทย-อินโดนีเซีย (Bilateral Business Council) โดยรองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและประธานคณะกรรมการความร่วมมือไทย-อินโดนีเซียได้ร่วมลงนามในบันทึกดังกล่าวเมื่อเดือนกรกฎาคม 2545 และได้จัดตั้งสภาธุรกิจไทย-อินโดนีเซียเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2546

ส่วนเศรษฐกิจต่างประเทศ ฝ่ายวิชาการ

เมษายน 2550